

УДК: 631:15:658

Р.Б. Кухар, к.ф.-м.н., професор, **В.П. Квачов**, к.т.н., доцент,
О.І. Єлейко, к.ф.-м.н., доцент, Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнології ім. С.З. Гжицького, м.Львів

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ТА ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТВАРИН

В роботі розглядаються питання управління якістю тваринницької продукції шляхом ідентифікації тварин засобами інформаційних технологій та проблеми, які втикають при цьому для виробника.

Ключові слова: управління, якість, тваринництво, ідентифікація, реєстрація, інформаційні технології.

Вступ. Перехід до ринкових відносин в економіці та науково-технічний прогрес зумовили прискорення процесів збору, передачі та опрацювання інформації, створення нових інформаційних технологій. Комп'ютеризація процесу прийняття управлінських рішень - це необхідність, зумовлена потребами управлінської діяльності, підвищення якості прийнятих управлінських рішень.

В умовах стабілізації української економіки важливого значення набувають питання якості і конкурентоздатності продукції вітчизняного виробництва. Якість м'ясної продукції обумовлюють спеціальним позначенням - ідентифікацією, яка наноситься на туші тварин. Безпечна і якісна вітчизняна тваринницька продукція є основою реалізації стратегічних завдань у сфері охорони здоров'я та важливим завданням нашої держави на шляху до євроінтеграції і вступу в СОТ.

Матеріал і методи. Для здійснення комплексу заходів з ідентифікації та реєстрації тварин Міністерством аграрної політики України в 2002 р. було видано наказ «Про створення державного підприємства «Агентство з ідентифікації і реєстрації тварин» (ДПАІРТ). В червні 2009 р. Верховна Рада

України прийняла в цілому Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин», згідно з яким забороняється реалізація та закупівля продуктів тваринного походження, отриманих від тварин, що не були ідентифіковані і зареєстровані у ДП «Агентство з ідентифікації і реєстрації тварин». Прийняття такого закону повинно навести лад у системі ідентифікації тварин, що діє в Україні ще з 2001 року. Тим паче, що новим законодавством передбачено створення загального державного реєстру

тварин й усі без винятку учасники ринку зможуть у будь який момент отримати вичерпну інформацію щодо якості м'ясної продукції. Подібна система ідентифікації тварин існує абсолютно в усіх європейських країнах світу. Нововведення запроваджуються для одержання інформації про поголів'я племінних тварин, прогнозування ринків тваринницької продукції, охорони території України від інфекційних захворювань, контролю за санітарним станом виробництва і походження продукції тваринництва, тощо.

Результати дослідження. Аналіз стану ідентифікації та реєстрації тварин в Україні разом із позитивом висвітлює ряд проблем, які не стимулюють виробників тваринницької сировини до цього процесу ідентифікації.

Послуги центру ідентифікації тварин не безкоштовні. На початку своєї діяльності - у 2002-2006 рр. - центр брав за видачу документів 13,50 грн. з кожної тварини. Однак, у 2006-му послуги зросли вдвічі - до 21,60 грн. Чому відбулося таке різке здороження послуг? Невже тварин почали якось інакше ідентифікувати? На цьому ріст цін не припинився. Вже у другому півріччі 2008 року за кожну тварину почали брати по 27,60 грн.

У найскладніший кризовий період, коли майже усі підприємства України відчули значне погіршення фінансового стану, «Агентство з ідентифікації і реєстрації тварин» заявило про чергове зростання цін на свої послуги - до... 60 гривень за реєстрацію кожної голови великої рогатої худоби. Виросли ціни на ідентифікацію і інших тварин.

Звичайно ж, попит на послуги такого центру різко впав - ну немає у господарств можливості в умовах відсутності грошей добровільно викликати недешевого реєстратора. Попит створили штучно. Вищезгаданим Законом «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» сільгоспідприємства зобов'язали проводити таку реєстрацію.

У ДП «Агентство з ідентифікації і реєстрації тварин» пояснюють, що собівартість зросла через необхідність розробки і створення нової комп'ютеризованої системи, яка має бути під'єднана до Бази даних реєстрів державної компанії Держінформюст.

Наступна проблема виникла як результат прийнятої нещодавно постанови Кабінету міністрів про дотацію на сільське господарство.

Фінансова підтримка вітчизняних товаровиробників, здавальників молодняку високовогової худоби та кондиційних свиней діє в Україні протягом восьми років. Вперше протягом вказаного терміну Кабінет міністрів України прийняв постанову (№282 від 18.03.09.), в якій не вказані суми фінансової підтримки (дотації) па тваринницьку продукцію. Починаючи з грудня 2008 року, селяни фіксують об'єми

реалізованого м'яса, а на отримання грошової підтримки від держави тільки сподіваються...

Відгодівля та утримання свиней і великої рогатої худоби у нинішній час є чи не основним джерелом прибутку сільських людей. Якщо у минулому році державна фінансова підтримка хоч якось «підштовхнула» сферу сільського господарства, люди отримували 2,90 грн./кг за ВРХ і 2,15 грн./кг за свиней, то в умовах нинішньої економічної кризи невідомо, чи залишаться ці суми чинними на даний час.

Висновки. Власники фермерських господарств вважають, що розбавлення їх дотації від держави та примус до тотальної ідентифікації та реєстрації тварин при таких розцінках приведе до знищення тваринницької галузі. Тому ці проблеми необхідно вирішувати як на рівні ДП АіРТ, так і на державному рівні. Очевидно, необхідно врахувати, що в ідентифікації товарного поголів'я зацікавлені переробники - їм треба знати, чиє м'ясо вони продають. Тому за рахунок переробників зробити ідентифікацію - це одне, а в нашій країні роблять ідентифікацію за рахунок виробника. Особливо дрібного, який виростив дві-три свині чи одну-дві голови ВРХ на подвір'ї і йому не дадуть реалізувати товар, бо не дадуть ветеринарної довідки. Це додаткова втрата часу і коштів. Якби переробнику було цікаво дізнатися - що це за тварина, то переробник ці кошти потім врахував би при реалізації продукції, а виробник практично тільки втратить.

Список використаних джерел

1. Кравців Р. Й., Квачов В. П., Кухар Р. Б. Ідентифікація тваринницької продукції засобами інформаційних технологій як складова сучасного менеджменту. // Наук. вісник ЛНУВМ- таБТ імені С. З. Гжицького. - Львів, 2008, т. 10, №1.

Annotation. The proprietors of farms consider that privation of their grant from the state and forcing to total authentication and registration of animals at such rates will result in elimination of stock-raising industry. Therefore these problems must be settled both at the level of DP of AIRT and at state level. Obviously, it is necessary to take into account that in authentication of commodity population interested the people who redo the animal products - they need to know, whose meat they sell.

Key words: management, quality, animal husbandry, identification, registration, information technology.